

УДК 331.361:356.13

Мовчан Д. О.

РОЛЬ РЕГИОНАЛЬНОЙ НАВЧАЛЬНОЙ МЕРЕЖІ ВСЕСВІТНЬОЇ МИТНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ В РАМКАХ ОПЕРАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ЗІ ЗМІЦНЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНИХ СПРОМОЖНОСТЕЙ

***Анотація.** У статті розглядається регіональна навчальна мережа Всесвітньої Митної Організації (ВМО) та досліджується її роль у рамках операційної стратегії ВМО зі зміцнення інституційних спроможностей. Автор визначає важливість Регіональних навчальних центрів (РНЦ) ВМО у процесі нарощування потенціалу (інституційних спроможностей) митних адміністрацій. Визначено проблеми та можливості подальшого розвитку в Україні Регіонального навчального центру для європейського регіону ВМО та можливості щодо надання підтримки Секретаріату ВМО у встановленні пріоритетів щодо подальших дій, які необхідно зробити для забезпечення реалізації стратегічних регіональних цілей ВМО та ролей і зобов'язань РНЦ ВМО на регіональному рівні.*

***Ключові слова:** Всесвітня митна організація, регіональна навчальна мережа ВМО, Регіональний навчальний центр, регіональні професійні компетенції, зміцнення інституційних спроможностей.*

Мовчан Д. О.

РОЛЬ РЕГИОНАЛЬНОЙ УЧЕБНОЙ СЕТИ ВСЕМИРНОЙ ТАМОЖЕННОЙ ОРГАНИЗАЦИИ В РАМКАХ ОПЕРАЦИОННОЙ СТРАТЕГИИ ПО УПРОЧЕНИЮ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ ВОЗМОЖНОСТЕЙ

***Аннотация.** В статье рассматривается региональная учебная сеть Всемирной таможенной организации и исследуется ее роль в рамках операционной стратегии ВТамО по упрочению институциональных возможностей. Автор определяет важность Региональных учебных центров (РУЦ) ВТамО в процессе наращивания потенциала (институциональных возможностей) таможенных администраций. Определены проблемы и возможности дальнейшего развития Регионального учебного центра для европейского региона ВТамО и возможности для оказания поддержки Секретариату ВТамО в установлении приоритетов для дальнейших действий, которые необходимо сделать для обеспечения осуществления стратегических региональных целей ВТамО, а также ролей и обязанностей РУЦ ВТамО на региональном уровне.*

***Ключевые слова:** Всемирная таможенная организация, региональная учебная сеть ВТамО, Региональный учебный центр, региональные профессиональные компетенции, упрочение институциональных возможностей.*

Movchan D. O.

ROLE OF A REGIONAL TRAINING NETWORK OF THE WORLD CUSTOMS ORGANIZATION IN THE FRAMEWORK OF THE CAPACITY BUILDING OPERATIONAL STRATEGY

***Summary.** The article deals with the Regional Training Network of the World Customs Organization and investigates its role in the Framework of the Capacity Building Operational Strategy. The author emphasizes the importance of the WCO Regional Training Centers in the processes of Customs Administration's Capacity Building. WCO Regional Training Centers are considered as an important regional mechanism for Capacity Building, whose task is to implement the WCO tools and standards at the regional level. It was found that the WCO Regional Training Network serves regional mechanism for institutional development.*

Structural WCO Regional Training Network consists of WCO Regional Training Centres operated by the Regional Office of Institutional Development and cooperate with WCO Secretariat and national schools conducting training and professional development in the field of customs.

Problems and opportunities for further development of the Regional Training Centre for Europe Region of the World Customs Organization and opportunities to support the Secretariat of the World Customs Organization in setting priorities for further action are identified. These priorities must be done to ensure implementation of the strategic regional objectives of the World Customs Organization, as well as roles and duties of the WCO Regional Training Centre on regional level. On the basis of the competence approach defines regional professional competencies.

Key words: *World Customs Organization, WCO Regional Training Network, Regional Training Centre, regional professional competencies, Capacity Building.*

Постановка проблеми. З метою вирішення проблем реформування та модернізації серед своїх членів Всесвітня митна організація (ВМО) у 2006 році створила Директорат зі зміцнення інституційних спроможностей та розробила операційну стратегію, затверджену Радою ВМО. В рамках зазначеної операційної стратегії зі зміцнення інституційних спроможностей митних адміністрацій країн-членів ВМО певна роль відводилася регіональній навчальній мережі ВМО.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Чим суттєво відрізнялася ситуація того періоду, що в стратегії ВМО було приділено увагу вищезгаданому чиннику? Яку роль мала відігравати регіональна навчальна мережа ВМО у процесах інституційного розвитку? Як на це вплинули світові процеси глобалізації і регіоналізації? У 2006 році ці питання турбували, насамперед, стратегів і тактиків ВМО та митних адміністрацій країн-членів (<http://wcoomd.org>). На сьогодні можна відмітити зростаючу увагу науковців до проблем модернізації митних адміністрацій, механізмів та інструментів, якими послуговуються задля інституційного розвитку [1–9].

Для проведеного дослідження суттєвий інтерес становлять праці, які вивчають проблеми професійної компетентності, підготовки професійного фахівця в умовах вищого навчального закладу (Т. Білоус, О. Василенко, О. Воробйова, А. Гордєєва, Г. Дев'ятова, І. Закір'янова, І. Измєстєва), проблеми неперервної професійної освіти співробітників митних органів (А. Беляєва, О. Конькова, В. Ледньов, М. Махмутов, О. Мельников, А. Крупченко, О. Павленко), досвід упровадження міжнародних професійних стандартів у професійне навчання митників (О. Павленко, О. Трякіна), напрямки розвитку академічного навчання фахівців з митної справи (Д. Віддусан, О. Павленко), інноваційні методи та моделі професійного навчання у галузі митної справи (Л. Дебок, С. Дженнард, А. Поро, О. Павленко).

Колективом українських науковців під керівництвом П. Пашка [10] було розроблено відповідно до Професійних стандартів ВМО [11] освітньо-кваліфікаційну характеристику «магістра»

в галузі митної справи. Водночас, міжнародні організації, серед яких ВМО та Європейський Союз, присвятили низку досліджень розробці компетенцій митників у руслі пошуку ефективних механізмів та інструментів інституційного розвитку митних адміністрацій. Проте ще не було проведено в достатньому обсязі теоретичного аналізу нових механізмів та інструментів ВМО щодо послуговування ними з метою модернізації митних служб європейського регіону ВМО.

Метою статті є визначення ролі регіональної навчальної мережі Всесвітньої митної організації в рамках операційної стратегії зі зміцнення інституційних спроможностей митних адміністрацій. Мова йде про визначення проблем та можливостей для подальшого розвитку в Україні Регіонального навчального центру для європейського регіону ВМО (РНЦ ВМО / Україна) та надання підтримки Секретаріату ВМО у встановленні пріоритетів щодо подальших дій, які необхідно зробити для забезпечення реалізації стратегічних регіональних цілей ВМО та ролей і зобов'язань РНЦ ВМО.

Виклад основного матеріалу. Протягом останніх майже 15 років ВМО розширювала свою присутність в регіонах. Значна різниця у розвитку регіонів ВМО (6 регіонів, на які ВМО розподілила світову мапу) визначила також і різницю у визначенні їхніх потреб та цілей, що цілком закономірно потребувало застосування регіонального підходу до впровадження всіх програм ВМО. За допомогою розвитку Мережі регіонального навчання, підтриманої створенням Регіональних центрів інституційного розвитку, тобто модернізації, метою стратегії ВМО щодо регіоналізації тренінгів є доведення навчання ближче до кінцевого споживача (митника, економічного оператора) шляхом розвитку регіональних професійних компетенцій та мережі змішаного навчання.

Під *регіональними* професійними компетенціями ми розуміємо професійні компетенції, що необхідні фахівцям у тих чи інших регіонах світу відповідно до рівня розвитку регіону. Наприклад, у митних адміністраціях розвинених країн

старої Європи та Сполучених Штатів Америки вимоги до компетенцій як митників, так і фахівців у сфері зовнішньоекономічної діяльності будуть значно відрізнятися від вимог до тих же фахівців у країнах Південної Америки. Це залежить від рівня розвитку країни та її товарообігу, рівня розвиненості митних процедур і процесів.

Відповідно до стратегії, РНЦ мають 4 ролі:

- розвиток відповідного навчання для кожного регіону;
- забезпечення бази даних експертів-тренерів (викладачів);
- забезпечення спеціалізованого навчання на регіональному рівні;
- розвиток та підтримка програми змішаного навчання ВМО.

Створення РНЦ в регіоні ВМО – це політичне рішення, прийняте адміністрацією країни-учасниці на регіональному рівні, яке підтримує Секретаріат ВМО, надаючи стандарти та інструменти. Приймаюча адміністрація надає навчальну структуру, а також організаційні та педагогічні ресурси для ефективної імплементації стандартів та інструментів ВМО таким чином, щоб вона могла функціонувати відповідно до наданого їй статусу та регіональних цілей ВМО. Отже, РНЦ ВМО розглядається як важливий регіональний механізм інституційного розвитку, завдання якого полягає в імплементації інструментів і стандартів ВМО на регіональному рівні.

У ході дослідження виявлено, що після прийняття політичного рішення, ухваленого головами митних служб країн регіону, підписується Меморандум про взаєморозуміння між Секретаріатом ВМО та адміністрацією країни-учасниці щодо створення РНЦ ВМО. Цей документ встановлює мінімальний набір необхідних умов та зобов'язань сторін: РНЦ повинен забезпечувати успішне проведення навчання під егідою ВМО та імплементувати відповідні інструменти (стандарти, кращі практики, рекомендації тощо).

РНЦ ВМО – це тренінгова структура, яка приймає заходи ВМО та надає всі необхідні засоби, такі як: персонал, навчальні аудиторії, комп'ютерні класи, бібліотека, та організовує поселення, щоб забезпечити логістичну організацію тренінгової діяльності ВМО.

Відповідно до стратегії РНЦ ключовим аспектом обов'язків РНЦ є поєднання практичної організації тренінгового плану Регіонального офісу з інституційного розвитку та розповсюдження навчальних інструментів та стандартів ВМО відповідно до специфічних регіональних потреб.

Відповідно до умов, визначених в операційній стратегії інституційного розвитку ВМО (Doc. NN0031E1), кожен РНЦ повинен визначити та надіслати як до Регіонального центру модерніза-

ції, за яким він закріплений, так і до Секретаріату ВМО: його візію та місію; його стратегічний план, який охоплює заплановані дії на наступні три роки; бюджет РНЦ (www.wcoomd.org). Керівництво РНЦ має забезпечувати відповідність його потенційних можливостей вимогам та цілям ВМО.

Важлива також увага до розбудови потенціалу РНЦ з метою постійної відповідності викликам, які постають перед стратегією інституційного розвитку.

Завдання РНЦ полягає, насамперед, в імплементації програм ВМО з навчання та підвищення кваліфікації, таких як Partnership in Customs Research and Development (PICARD). Зважаючи на те, що РНЦ ВМО в Україні було розбудовано на базі Академії митної служби України, їй необхідно було розробити місію, яка б базувалася на її особливостях та ресурсах, її попередніх академічних досягненнях, специфічному потенціалі розвитку.

З'ясувалось, що супровідна обставина інтеграції стандартів ВМО в національну освітню політику України та розвиток регіональної структури РНЦ надало деякі практичні та специфічні вирішення проблем з інституційного розвитку для всього регіону, зокрема для російськомовних країн. Було вирішено, що метою безпосереднього послуговування програмою електронного навчання ВМО повинно стати, наприклад, досягнення підвищення якості навчальних планів Академії; підготовка до адаптації і завершення роботи, необхідної для кращої відповідності специфічним регіональним навчальним потребам.

Розробка аргументації, яка представляє напрямки розвитку РНЦ, виявилась основним кроком на шляху досягнення деяких глобальних етапів:

- 1) сприяння політичній підтримці структури РНЦ;
- 2) попередження необхідних дій та ресурсів для забезпечення реалізації стратегії інституційного розвитку ВМО та потреб європейського регіону;
- 3) пошук потенційних донорів для підтримки розвитку РНЦ;
- 4) розробка узгодженої схеми розвитку РНЦ та презентація її Регіональному офісу з інституційного розвитку, узгодження додаткових планів дій для РНЦ Європейського регіону.

Висновки. Проведений аналіз дозволяє констатувати, що регіональна навчальна мережа Всесвітньої митної організації відіграє ключову роль у рамках операційної стратегії зі зміцнення інституційних спроможностей митних адміністрацій, а саме: регіональна навчальна мережа ВМО виступає механізмом регіонального інсти-

туційного розвитку. РНЦ ВМО розглядаються у якості важливих регіональних механізмів інституційного розвитку, завданням яких є імплементація інструментів і стандартів ВМО на регіональному рівні.

Структурно регіональна навчальна мережа ВМО складається з Регіональних навчальних центрів ВМО, які підпорядковуються Регіональному офісу з інституційного розвитку та співпрацюють з Секретаріатом ВМО та національними навчальними закладами, що проводять підготовку та підвищення кваліфікації в галузі митної справи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Facilitation and security of international trade: innovative mechanisms and instruments / [O. Pavlenko, O. Triakina, E. Garmash, E. Bogdanova, V. Jeifets, I. Babayev, P. A. Cucino, P. Zafeiropoulos] // *Customs Scientific Journal*. – 2013. – № 1. – P. 15–45 (англ.); С. 102–138 (рус.).
2. Павленко О. О. Концептуальні основи розробки й упровадження міжнародних стандартів, механізмів та інструментів (на прикладі Професійних стандартів Всесвітньої митної організації) / О. О. Павленко // *Право та державне управління : збірник наукових праць*. – 2012. – № 1(6). – С. 109–114.
3. Pavlenko O. Implementation of the international standards: conceptual approach / O. Pavlenko // *Вісник Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. – 2013. – № 1. – С. 131–147.
4. Павленко О. О. Механізми та інструменти інституційного розвитку митних адміністрацій / О. О. Павленко // *Науково-методичний семінар «Впровадження міжнародних стандартів шляхом використання платформи електронного навчання ВМО» / Академія митної служби України*. – Дніпропетровськ, 2012.
5. Трякіна О. О. Презентація платформи електронного навчання ВМО CLiKC / О. О. Трякіна, Т. С. Єдинак // *Науково-методичний семінар «Впровадження міжнародних стандартів шляхом використання платформи електронного навчання ВМО» / Академія митної служби України*. – Дніпропетровськ, 2012.
6. Buyonge C. East and Southern Africa benefits from new MBA with Customs specialization / C. Buyonge // *WCO News*. – 2011. – № 66. – P. 38–39.
7. CLiKC, the Customs Learning and Knowledge Community. 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://clikc.wcoomd.org>.
8. Poro A. European Customs training community benefits from new knowledge sharing tool / A. Poro // *WCO News*. – 2011. – № 64. – P. 32–33.
9. Widdowson D. Raising the academic standing of the Customs profession / D. Widdowson // *WCO News*. – 2011. – № 64. – P. 29–30.
10. Рекомендації державної митної служби України до варіативних частин освітньо-професійних програм підготовки магістрів для митної служби / П. В. Пашко, Є. В. Гармаш та ін. ; Академія митної служби України. – Дніпропетровськ, 2010.
11. PICARD. Professional Standards / World Customs Organization. – Brussels, 2008. – 46 p.